

Gepubliceerd op:

<http://www.zorg-en-gezondheid.be/Cijfers>
in december 2018

door:

MSc. Nikita Vancayseele, MSc. Ine Rotsaert,
prof. dr. Gwendolyn Portzky en prof. dr. Kees van Heeringen
Eenheid voor Zelfmoordonderzoek - Universiteit Gent

Heidi Cloots, Erik Hendrickx, Anne Kongs, Hilde Smets
Afdeling Informatie en Zorgberoepen
Agentschap Zorg en Gezondheid

Hoe refereren naar dit document?

Zorg en Gezondheid Kenmerken suïcidepogingen in Gent en Vlaanderen - 2017 [Online publicatie]. Brussel: Agentschap Zorg en Gezondheid, afdeling Informatie en Zorgberoepen, 2017 [geraadpleegd op ../..], Beschikbaar op: http://www.zorg-en-gezondheid.be/Cijfers/EZO_suïcidepogingen_2017.pdf

Inhoudstafel

1	Suïcidepogers en suïcidepogingen	4
1.1	In Gent	4
1.2	In Vlaanderen	4
1.3	Regionale spreiding	4
2	Herhaalde suïcidepogingen (Gent en Vlaanderen)	5
3	Vergelijking man-vrouw (Gent en Vlaanderen)	5
4	Vergelijking leeftijd: vooral jonge suïcidepogers (Gent en Vlaanderen)	6
5	Vergelijking methode: zelfvergiftiging komt vaker voor dan zelfverwonding (Vlaanderen)	7
6	Burgerlijke staat suïcidepogers (Vlaanderen)	8
7	Economische toestand suïcidepogers (Vlaanderen)	9
8	Suïcidale intentie tijdens en na de poging (Vlaanderen)	10
9	Psychiatrische behandeling in de voorgeschiedenis (Vlaanderen)	10
10	Vlaanderen in Europa (Gent en Vlaanderen)	10
11	Over deze cijfers	11
	Gebruikte afkortingen	12

1 Suïcidepogers en suïcidepogingen

1.1 IN GENT

In 2017 ondernamen 416 personen 437 suïcidepogingen in **Gent**. Dat komt neer op:

- > een person/event ratio van 1:1,05;
- > 197 pogingen per 100.000 inwoners van 15 jaar of ouder (event-based);
- > 187 pogers per 100.000 inwoners van 15 jaar of ouder (person-based).

Ter vergelijking:

- > In 2016 ondernamen 430 personen 452 suïcidepogingen in Gent.
- > In 2016 stierven er 37 personen in de Gentse regio ten gevolge van suïcide, wat aantoonde dat er 10 keer meer pogingen dan suïcides zijn.

1.2 IN VLAANDEREN

In 2017 registreerden 41 spoeddiensten van 37 **Vlaamse ziekenhuizen** in het totaal 2.443 suïcidepogingen ondernomen door 2.337 personen. Dat komt neer op:

- > een person/event ratio van 1:1,05;
- > 157 pogingen per 100.000 inwoners van 10 jaar of ouder (event-based);
- > 155 pogers per 100.000 inwoners van 10 jaar of ouder (person-based).

Als we dit doortrekken naar heel Vlaanderen schatten we dat er **gemiddeld per dag 28 pogingen** waren in 2017 (een geschat aantal van 10.288 pogingen).

Ter vergelijking:

- > In 2016 registreerden 39 spoeddiensten van 35 Vlaamse ziekenhuizen in het totaal 2.124 suïcidepogingen ondernomen door 2.030 personen. Voor heel Vlaanderen zou dit in absolute cijfers betekenen dat in 2016 naar schatting 10.360 pogingen voorkwamen in Vlaanderen (+/- 28 suïcidepogingen per dag).
- > In 2016 stierven zeker 1.057 Vlamingen door zelfdoding.

Ook deze cijfers tonen vooral aan dat er (bijna) 10 keer meer suïcidepogingen dan zelfdodingen zijn.

1.3 REGIONALE SPREIDING

Net zoals de voorbije jaren, blijft er in 2017 een scheiding tussen het westen en oosten van Vlaanderen.

- > West- en Oost-Vlaanderen hebben de hoogste rates voor suïcidepogingen. Het geschat aantal pogingen per 100.000 inwoners (EB-rate) is zelfs significant hoger in West- en Oost-Vlaanderen (resp. 181 en 183) dan in de andere 3 provincies
- > Antwerpen en Limburg hebben de laagste rates in Vlaanderen.
- > De regionale spreiding van suïcidepogingen is gelijk aan deze van suïcide. De hoogste suïdecijfers zijn eveneens terug te vinden in West- en Oost-Vlaanderen.

In alle Vlaamse provincies stellen we een hogere EB-rate vast bij vrouwen dan bij mannen.

- > In Oost-, West-Vlaanderen en Vlaams-Brabant is de EB-rate voor mannen significant hoger ten opzichte van provincies Antwerpen en Limburg.

- > In Oost-, West-Vlaanderen is de EB-rate voor vrouwen significant hoger ten opzichte van provincies Antwerpen en Limburg. In Vlaams-Brabant is de EB-rate voor vrouwen enkel significant verhoogd ten opzichte van provincie Antwerpen.

GESCHAT AANTAL SUÏCIDEPOGINGEN PER 100.000 INWONERS (EVENT-BASED RATE) PER PROVINCIE, 2017

	Mannen	Vrouwen	Totaal	Aantal deelnemende spoeddiensten
Vlaanderen	129	186	157	45/65
Oost-Vlaanderen	154	212	183	12/15
West-Vlaanderen	149	213	181	10/15
Vlaams-Brabant	166	188	144	5/8
Antwerpen	101	149	125	10/20
Limburg	90	152	123	4/7

Bron: IPEO-registratie 2017

2 Herhaalde suïcidepogingen (Gent en Vlaanderen)

In 2017 gaf 53,7% van de suïcidepogers (in de 41 Vlaamse spoeddiensten - 52,0% in de Gentse registratie) aan dat ze minstens 1 voorgaande suïcidepoging ondernomen hadden.

- > 1 op de 9 pogers ondernam al 4 of meer eerdere pogingen, zogenaamde "repeaters" (Vlaanderen: 11%, Gent: 14%).
- > Bij ongeveer de helft van de "repeaters" was de vorige poging minder dan een jaar geleden (in Vlaanderen bij 48% en in Gent bij 49%).
- > Bij ongeveer 2 op de 3 van deze patiënten werd de eerdere poging psychisch behandeld in Vlaanderen (67%) als in Gent (71%).
- > Voor 25,8% van de geregistreerde pogers kon niet worden nagegaan of ze al een eerdere suïcidepoging hadden ondernomen (Vlaanderen).

3 Vergelijking man-vrouw (Gent en Vlaanderen)

De onderstaande grafiek geeft de evolutie van de gestandaardiseerde person-based rates weer voor mannen en vrouwen in Gent de voorbije 5 jaar, in vergelijking met 2000, 2005 en 2010. Het blauwe balkje toont hoeveel mannen er per 100.000 inwoners een suïcidepoging ondernamen, het rode balkje hoeveel vrouwen.

- > In 2017 waren er in Gent iets minder mensen die een suïcidepoging ondernamen dan in 2015 en 2016. We zien dit zowel bij mannen als bij vrouwen, maar bij mannen is de daling iets meer uitgesproken.
- > We zien geen duidelijke trend op lange termijn.
- > Wel waren er in 2016 en 2017 significant minder mannen die een poging ondernamen dan vrouwen.
 - De man/vrouw-ratio was in 2017 1:1,27;

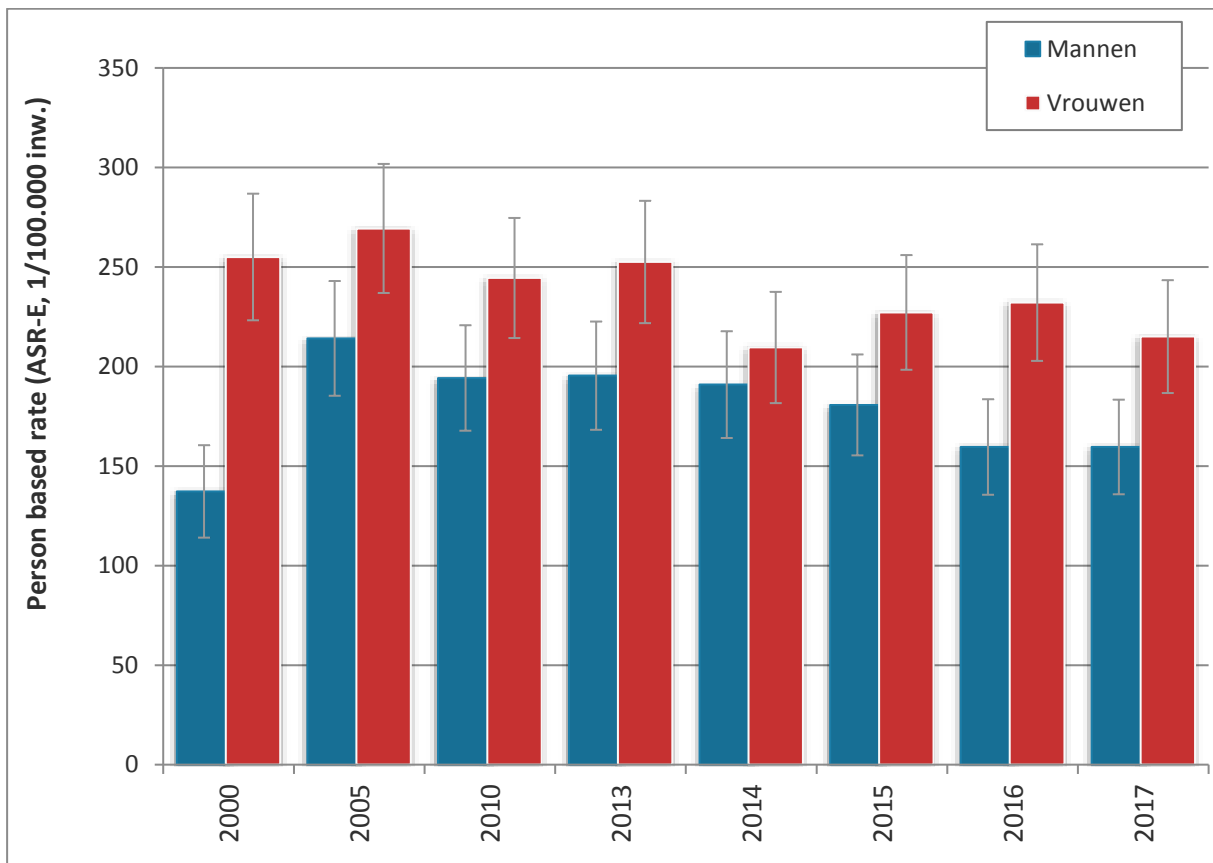

- In 2016 was de ratio 1:1,39.

Ter vergelijking:

- > In 2017 werden 37,6% mannelijke suïcidepogers geregistreerd in 41 Vlaamse spoeddiensten. Dit komt neer op een man-vrouw ratio van 1:1,6.

EVOLUTIE GESTANDAARDISEERD AANTAL PERSONEN DIE EEN SUÏCIDE-POGING ONDERNAMEN IN GENT (PER 100.000 INWONERS), 2000, 2005, 2010, 2013-2017

Standaardbevolking: Europese standaardbevolking

Bron: registratie suïcidepogingen Gent, Eenheid voor Zelfmoordonderzoek, 2000-2017

4 Vergelijking leeftijd: vooral jonge suïcidepogers (Gent en Vlaanderen)

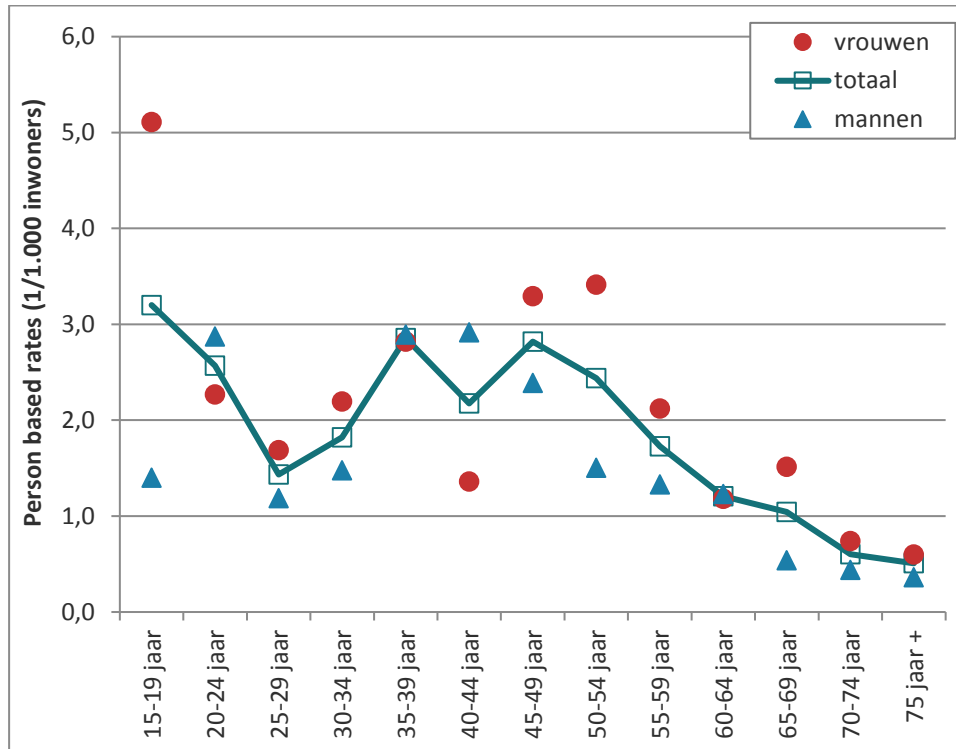
De figuur hieronder toont de leeftijdsspecifieke person-based rates (aantal personen per 100.000 inwoners) voor suïcidepogingen in het Gentse.

- > De gemiddelde leeftijd van de suïcidepogers in 2017 was 39,2 jaar.
- > Bij de vrouwelijke suïcidepogers zien we een piek op 15-19 jaar, maar ook in de categorie 35 tot 39 jaar en 45-54 jaar vinden we hoge cijfers voor vrouwen.
- > Suïcidepogingen komen bij mannen relatief het frequentst voor tussen 35-44 jaar, maar ook op 20-24 jaar.

- > In 2017 zien we hogere rates bij mannen in de leeftijdsgroepen 20-24 jaar, 35-44 jaar en 60-64 jaar.
- > Suïcidepogingen bij jongeren onder de 15 jaar worden hier niet gerapporteerd.

SUÏCIDEPOGINGEN IN GENT EN DEELGEMEENTEN IN 2017: PERSON-BASED RATES VOLGENS GESLACHT EN LEEFTIJD

Bron: registratie suïcidepogingen Gent, Eenheid voor Zelfmoordonderzoek, 2017

In Vlaanderen:

- > was de gemiddelde leeftijd van de suïcidepogers in 2017 39,7 jaar.
- > bevond het hoogste absolute aantal suïcidepogers zich in de leeftijdscategorieën 15-19 jaar, 20-24 jaar en 45-49 jaar.
- > was de jongste suïcidepogers 10 jaar en de oudste 94 jaar.

5 Vergelijking methode: zelfvergiftiging komt vaker voor dan zelfverwonding (Vlaanderen)

In 2017 was **zelfvergiftiging** de meest gebruikte methode bij een suïcidepoging (72,9%), en dan vooral door een overdosis medicatie.

Mensen die **zichzelf verwonden**, deden dat het vaakst door middel van een scherp voorwerp (9,7%) of door verhangen (6,8%).

27% had alcohol ingenomen tijdens hun suïcidepoging.

Er waren significante verschillen tussen mannen en vrouwen:

- > **vrouwen** gebruikten vaker *zelfvergiftiging* als methode in vergelijking met mannen (80,2% versus 63,7%) en
- > **mannen** gebruikten vaker *zelfverwonding* als methode in vergelijking met vrouwen (30,6% versus 15,7%).
- > Mannen hadden significant vaker ook alcohol ingenomen voor of tijdens hun poging (30,4% vs 24,9%).

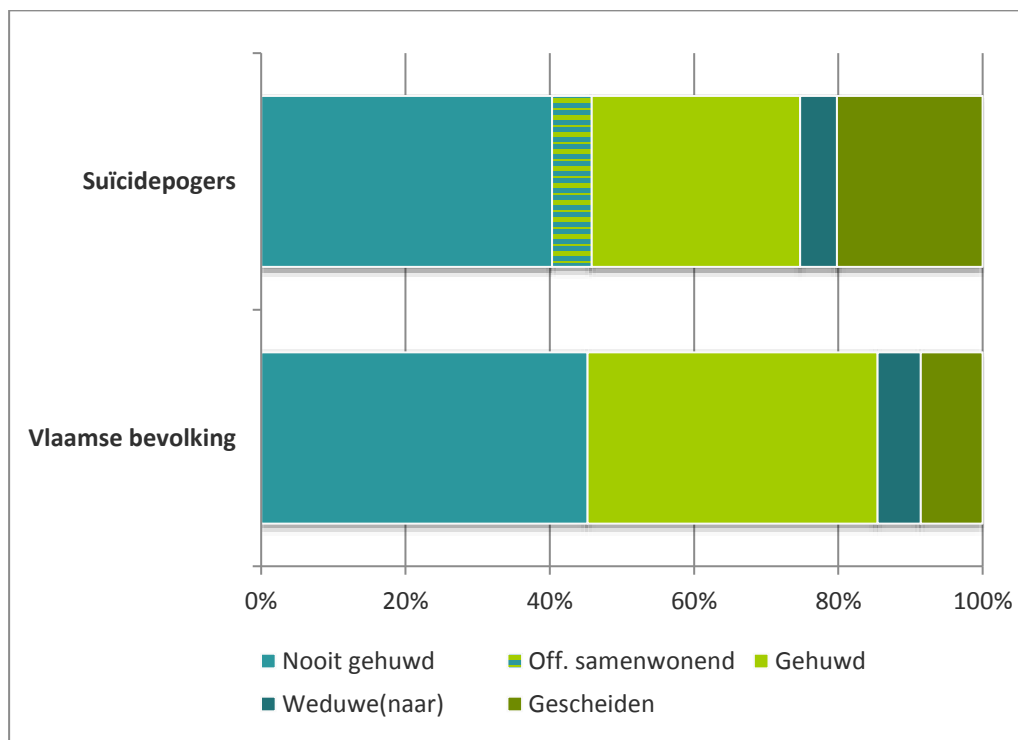
6 Burgerlijke staat suïcidepogers (Vlaanderen)

Onderstaande figuur geeft de burgerlijke staat van de suïcidepogers weer.

De grootste groep suïcidepogers was ongehuwd (40,3%). In vergelijking met de algemene Vlaamse bevolking, stellen we vast:

- > dat het percentage suïcidepogers dat gescheiden is relatief hoog is (20,2%) in vergelijking met het totaal percentage gescheiden personen in Vlaanderen (8,6%);
- > dat het percentage gehuwde suïcidepogers (28,9%) daarentegen relatief laag is in vergelijking met het totaal percentage gehuwden in Vlaanderen (40,2%);
- > en dat er voor ongehuwden en verweduwen geen duidelijk verschil is.

SUÏCIDEPOGINGEN IN VLAANDEREN IN 2017: PROCENTUELE VERDELING VOLGENS BURGERLIJKE STAAT EN VERGELIJKING MET ALGEMENE BEVOLKING

Bron: registratie suïcidepogingen Vlaamse spoeddiensten (IPEO), Eenheid voor Zelfmoordonderzoek, 2017 & bevolkingscijfers ADS naar burgerlijke staat, 1/1/2018

In 2017 waren er significante verschillen tussen mannen en vrouwen wat betreft burgerlijke staat:

- > mannen waren vaker ongehuwd (46%) dan vrouwen (37%) en
- > vrouwen waren vaker weduwe in vergelijking met mannen (6,2% versus 3,4%).
- > Vrouwen hadden ook vaker kinderen dan mannen (60,8% versus 49,1%)

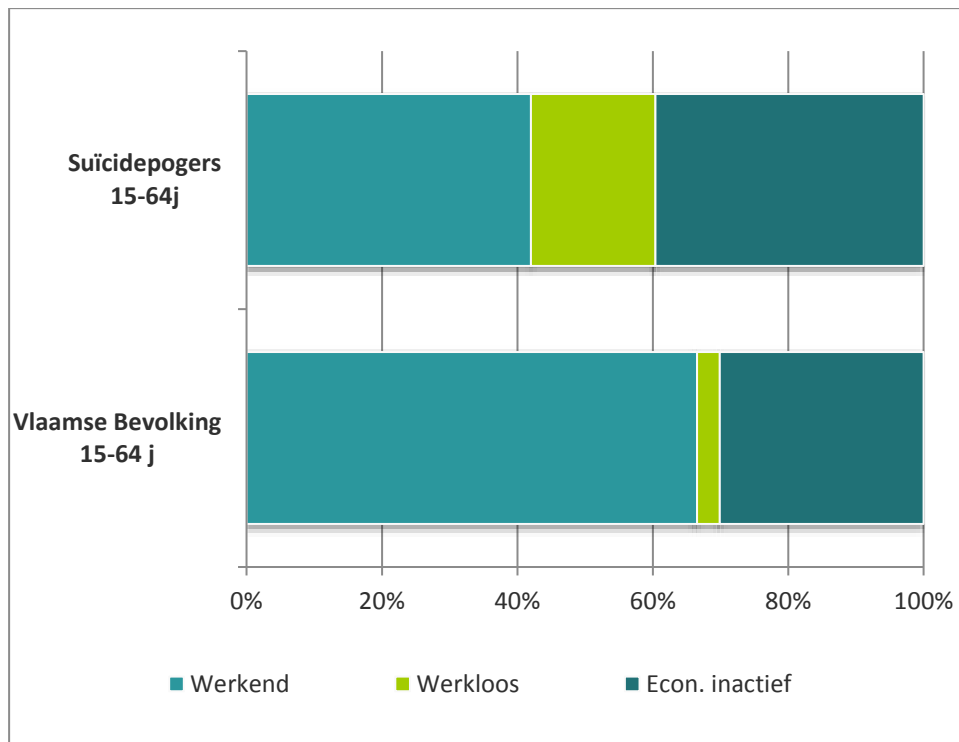
7 Economische toestand suïcidepogers (Vlaanderen)

Onderstaande figuur geeft de economische toestand van de suïcidepogers weer.

Vergelijken we de economische toestand van de suïcidepogers met die van de actieve Vlaamse bevolking (15-64 jaar), dan valt het op dat:

- > de algemene werkloosheidsgraad in Vlaanderen (2,7%) relatief lager is dan die van de Vlaamse suïcidepogers (16,8%).
- > de algemene werkzaamheidsgraad (68,4%) relatief hoger is dan die van de Vlaamse suïcidepogers (43,1%).

SUÏCIDEPOGINGEN IN VLAANDEREN IN 2017: PROCENTUELE VERDELING VOLGENS ECONOMISCHE TOESTAND EN VERGELIJKING MET ACTIEVE BEVOLKING - 15-64 JAAR

Bron: registratie suïcidepogingen Vlaamse spoeddiensten (IPEO), Eenheid voor Zelfmoordonderzoek, 2017 & Bevolkingscijfers Vlaanderen 4e kwartaal 2017 uit bevolkingscijfers ADS naar arbeidsmarktpositie

Ook in 2017 waren er significante verschillen tussen mannen en vrouwen (alle leeftijden):

- > 15,4% van de geregistreerde suïcidepogers was werkloos en 45,3% was economisch inactief. Deze laatste groep bestond voornamelijk uit personen die invalide verklaard waren (42,3%), studenten (31,8%) en gepensioneerden (24%).

////////////////////////////////////

- > Er waren significant meer mannen dan vrouwen die werkten (45,4% versus 35,2%) of (tijdelijk) werkloos waren (19,8% versus 12,5%).
- > Er waren significant meer vrouwen dan mannen die economisch inactief waren (52,3% versus 34,9%) op het ogenblik van de suïcidepoging.
 - Als we enkel de 15-64-jarigen vergelijken zijn de verschillen tussen mannen en vrouwen gelijkaardig.

8 Suïcidale intentie tijdens en na de poging (Vlaanderen)

50,5% van de suïcidepogers gaf aan te willen sterven tijdens de suïcidepoging en 28% meldde dat het hem/haar niets kon schelen of hij/zij verder zou leven of sterven. 21,5% gaf duidelijk aan niet te willen sterven. Er was geen significant verschil in expliciet geuite intentie tussen mannen en vrouwen.

Vlak na hun suïcidepoging dacht nog steeds 54% van de suïcidepogers eraan zichzelf opnieuw te verwonden of te beschadigen. Later, bij 2e bevraging, was dit percentage gedaald tot 33%.

9 Psychiatrische behandeling in de voorgeschiedenis (Vlaanderen)

Twee vijfde van de geregistreerde suïcidepogers werd ooit residentieel (42%) en/of ambulant behandeld (40%).

Bij 6% van de suïcidepogers werd de huisarts vermeld in het kader van psychologische/psychiatrische behandeling in de voorgeschiedenis.

1 op de vier suïcidepogers werd vóór de huidige poging nog nooit psychiatrisch behandeld (24,4%).

10 Vlaanderen in Europa (Gent en Vlaanderen)

Vergelijking met registraties in Oxford (Gent) en Ierland (Vlaanderen)

Bij het vergelijken van de Gentse registratie uit 2014 met de gelijkaardige registratie in Oxford blijkt vooral dat in beide steden de gestandaardiseerde person-based rates bij vrouwen consistent hoger zijn dan de rates bij mannen.

- > De geslachtsverhouding was in 2014 in Gent (1,6 vrouw per man) iets lager dan in Oxford (1,8 vrouw per man).
- > De gestandaardiseerde person-based rates lagen in Oxford in 2014 hoger dan in Gent, en dan vooral bij vrouwen.

Bij het vergelijken van de Vlaamse registratie uit 2002-2016 met de gelijkaardige registratie voor heel Ierland, blijkt ook hier dat de person-based rates van vrouwen in beide registraties hoger is dan bij mannen, en dit voor de hele periode.

////////////////////////////////////

- > De geslachtsverhouding was in 2016 in Vlaanderen (1,6 vrouw per man), in Ierland was dit 1,3 vrouw per man.
- > Zowel in Vlaanderen als in Ierland waren er meer mannen dan vrouwen die zelfverwonding als methode hadden gebruikt. Het gebruik van zelfverwonding met een scherp voorwerp was in Vlaanderen (9.5%) veel minder frequent dan in Ierland (26.7%).

11 Over deze cijfers

De Eenheid voor Zelfmoordonderzoek van de Universiteit Gent registreert al sinds 1996 suïcidepogingen.

Gent

In Gent en haar deelgemeenten (Afsnee, Drogen, Mariakerke, Wondelgem, Sint-Denijs-Westrem, Zwijnaarde, Ledebeg, Gentbrugge, Sint-Amandsberg, Oostakker, Mendonk, Desteldonk en Sint-Kruiswinkel) registreert de Eenheid pogingen in 4 algemene ziekenhuizen:

- > UZ Gent,
- > AZ Jan Palfijn Gent,
- > AZ Sint-Lucas Gent en
- > AZ Maria Middelaars Gent.

Suïcidepogingen bij jongeren onder de 15 jaar worden niet meegerekend. Het onderzoek gebeurt in het kader van een WHO-project.

Vlaanderen

Sinds 2007 kunnen de **spoeddiensten van Vlaamse ziekenhuizen** gebruik maken van het Instrument voor psychosociale evaluatie en opvang van suïcidepogers (IPEO) dat ontwikkeld werd in opdracht van Zorg en Gezondheid. Het IPEO kadert in het "Project Integrale Zorg Suïcidepogers" van het Vlaams actieplan suïcidepreventie.

De Eenheid schat daarmee hoeveel suïcidepogingen plaatsvinden onder de inwoners van Vlaanderen.

In 2017 werd het IPEO in 37 Vlaamse ziekenhuizen gebruikt, verspreid over het hele gewest. Ziekenhuizen in volgende gemeenten namen deel:

> AZ H. Familie Rumst/Reet	> Sint-Trudo ziekenhuis Sint-Truiden	> AZ Sint-Blasius Dendermonde
> AZ Herentals	> ZH Maas en Kempen Maaseik	> AZ Sint-Lucas Gent
> AZ Klina Brasschaat	> ZH Oost-Limburg Genk	> AZ Sint-Vincentius Deinze
> AZ Monica Antwerpen	> ASZ Aalst	> O.-L.-V. ziekenhuis Aalst/Asse
> AZ Sint-Dimpna Geel	> AZ Alma Sijsele/Eeklo	> UZ Gent
> AZ Sint-Jozef Malle	> AZ Glorieux Ronse	> AZ Diest
> AZ Sint-Maarten Mechelen/Duffel	> AZ Jan Palfijn Gent	> RZ Sint-Maria Halle
> H. Hart ZH Lier	> AZ Lokeren	> UZ Leuven
> Imeldaziekenhuis Bonheiden	> AZ Maria Middelaars Gent	> AZ Damiaan Oostende
> AZ Vesalius Tongeren	> AZ Oudenaarde	> AZ Delta Roeselare/Menen
		> AZ Groeninge Kortrijk

- > AZ Sint-Andries Tielt
- > AZ Sint-Jan Brugge
- > AZ Sint-Lucas Brugge
- > AZ West Veurne
- > Jan Yperman ziekenhuis
leper
- > OLV van Lourdes Waregem

Meer info

- > Website van de eenheid voor zelfmoordonderzoek (Universiteit Gent):
<http://www.eenheidzelfmoordonderzoek.be/>
- > De website 'Zorg voor suïcidepogers': <http://www.zorgvoorsuicidepogers.be/>

Gebruikte afkortingen

- > **StatBel:** Statistiek België
- > **AZ:** Algemeen ziekenhuis
- > **EB-rate:** Event-based risicocijfer
- > **PB-rate:** Person-based risicocijfer
- > **KIPEO:** Instrument voor Psychosociale Evaluatie en Opvang van minderjarige suïcidepogers
- > **IPEO:** Instrument voor Psychosociale Evaluatie en Opvang van suïcidepogers. Dit is een vorm van semigestructureerd interview ontwikkeld in opdracht van het project 'Psychosociale evaluatie en opvang van suïcidepogers in een algemeen ziekenhuis'. Dat project werd gefinancierd door de Vlaamse Overheid.
- > **UZ:** Universitair ziekenhuis

